

УДК 811.161.2'367.52

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/52-3-20>

Ольга ТУРКО,
orcid.org/0000-0002-4178-0483,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри філологічних дисциплін початкової та дошкільної освіти
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
(Тернопіль, Україна) o.turko@tnpu.edu.ua

ПОРЯДОК СЛІВ У РЕЧЕННЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ СИНТАГМАТИЧНОГО ЧЛЕНУВАННЯ: ФУНКЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ

У статті актуалізовано питання порядку слів у реченнях української мови як наскрізного поняття у вивченні синтаксичної природи одиниць мовлення. Крім цього, вказано на некоректність прескриптивного тлумачення вільного та фіксованого розташування компонентів речення, на важливість встановлення закономірностей розташування реченнєвих компонентів. Виявлено спільність парадигматичного становлення понять «порядок слів» та «синтагматичне членування», «синтагма» в історичній послідовності вживання та вивчення їхньої синтаксичної природи. Здійснено діахронічний огляд праць українських та зарубіжних мовознавців щодо тлумачення синтаксичної природи синтагми, визначено концептуальні положення в міркуваннях лінгвістів щодо формально-граматичного та комунікативного трактування означених синтаксичних одиниць. Зокрема, зацентовано увагу на тому, що синтагма виражає внутрішні синтаксичні сфери структури речення, характеризується ритмомелодійним оформленням та здатністю співвідноситися із аналогічними частинами на основі звукових властивостей, об'єму та взаєморозміщення в межах речення; становить об'єкт вивчення комунікативного синтаксису. У статті проаналізовано прості речення української мови з позицій порядку слів, відтак синтагматичного членування (просте непоширене речення, просте поширене речення, просте ускладнене речення). Виявлено співвідношення між закономірностями порядку слів у реченнях та синтагматичним членуванням; доведено, що позиційність компонентів реченнєвої структури визначається комунікативним наміром мовця, втілюється внутрішніми законами синтагматичного членування.

У висновках вказано на синтаксичний вплив порядку слів у реченні на синтагматичне членування простих речень в українській мові.

Ключові слова: синтагма, синтагматичне членування речення, порядок слів у реченні, просте речення, інверсія, комунікативна інтенція.

Olha TURKO,
orcid.org/0000-0002-4178-0483,
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Philological Disciplines of Primary and Preschool Education
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
(Ternopil, Ukraine) o.turko@tnpu.edu.ua

SENTENCE WORD ORDER OF THE UKRAINIAN LANGUAGE AS A MEANS OF SYNTAGMATIC DIVISION: FUNCTIONAL-COMMUNICATIVE ASPECT

The article actualizes the issue of word order in sentences of the Ukrainian language as a cross-cutting concept in the study of the syntactic nature of speech units. In addition, the incorrectness of the prescriptive interpretation of the free and fixed location of the components of the sentence is indicated and the importance of establishing patterns of arrangement of the sentence components is mentioned. The commonality of paradigmatic formation of the concepts "word order" and "syntagmatic division", "syntagm" in the historical sequence of the use and study of their syntactic nature is revealed. A diachronic review of the works of Ukrainian and foreign linguists on the interpretation of the syntactic nature of the syntagm is made, the conceptual positions in the reasoning of linguists on the formal-grammatical and communicative interpretation of these syntactic units are determined. Mainly, the main attention is concentrated on the fact that the syntagm reveals inner syntactic spheres of sentence structure and is characterized by rhythmic-melodic design and the ability to correlate with similar parts on the basis of sound properties, volume and the placement within a sentence; it is the object of study of communicative syntax. The article analyzes simple sentences of the Ukrainian language taking into account word order, hence syntagmatic division (simple unextended sentence, simple extended sentence, simple complicated sentence). A correlation between the regularities of the order of words in a sentence and syntagmatic division has been found out; it is proven that the positioning of components of sentence structure is determined by communicative intention of the speaker and is embodied by inner laws of syntagmatic division.

The conclusions underline the syntactic influence of sentence word order on syntagmatic division of simple sentences in the Ukrainian language.

Key words: syntagm, syntagmatic division of a sentence, sentence word order, simple sentence, inversion, communicative intention.

Постановка проблеми. Синтаксична позиція компонентів речення, їхнє семантичне та граматичне значення, дериваційне вираження спричинено закономірностями порядку слів, які, своєю чергою, координуються законами діахронічної та синхронічної парадигм, стилістичним жанровим добром засобів увиразнення, комунікативною інтенцією тексту (у якому речення є виразником мікротеми). «Панівним в українському мовознавстві є трактування порядку слів у реченні як вільного, що є, на нашу думку, некоректним та потребує глибшого аналізу, оскільки розташування компонентів речення зумовлено певними синтаксичними зв'язками, відношеннями, комунікативним наміром мовця тощо» (Турко, 2022: 208). Питання про порядок слів у реченні української мови постало в руслі формально-граматичного підходу, згодом стало домінантною категорією комунікативного синтаксису, як і питання синтагматичного членування речення. Крім цього, «сукупність явищ порядку слів в українській мові зводиться до взаємного розташування синтагм у реченні і до взаємного розташування лексичних членів синтагм у простих синтагмах, і тому традиційний підхід до вивчення порядку слів поза зв'язком із синтагматичним членуванням не дав і не може дати ніяких результатів» (Сучасна, 1972: 432).

Аналіз досліджень. Термін «синтагма» в українському мовознавстві відомий з кінця XVI ст. завдяки М. Смотрицькому, котрий використав його в назві своєї «Грамматіки СлавенскиА правилное Свнтагма» (1618). Оскільки автор під час написання граматики користувався грецькою граматикую відомого візантійського вченого К. Ласкаріса, грецькою й латинською граматикуми визначного німецького гуманіста Ф. Меланхтона та латинською граматикую славетного португальського філолога Е. Альвара, значення терміна «синтагма» пов'язане з етимологією др.-грецьк. σύνταγμα (букв. «співпорядок», «порядок»). Згодом засадничі положення про синтагматичне членування речення представили в своїх працях Ф. де Сосюра, І. А. Бодуен де Куртене, Л. Б. Щерба, В. В. Виноградов та ін., зацентрувавши увагу на таких визначальних рисах:

- синтагма вирізняється лінійністю;
- взаємозв'язок елементів з іншими, постпозиційними та препозиційними, елементами: значення цілого визначається його частинами, значення частин – їхнім місцем у цілому;
- синтагматичне членування – властивість одиниць усіх мовних рівнів;
- синтагма – синтаксичне й семантичне поняття;

- синтагми утворюються в мовленні для позначення складних понять, які виникають у процесі мислення й відображають дійсність;

- синтагми наповнюються конкретним смисловим змістом у контексті мовлення;

- синтагма – найпростіша смислова одиниця; синтагма – активна категорія стилістичного синтаксису.

В українському мовознавстві вивченню синтагми присвячені наукові праці О. С. Мельничука, О. Б. Курило, Н. І. Тоцької, А. П. Загнітка, Н. В. Гуйванюк, М. Я. Плющ, М. С. Мірченка, О. В. Філатової та ін.:

- синтагма становить смислове ціле для певного контексту або ситуації у процесі мовлення;

- синтагма – одиниця комунікативного синтаксису;

- необхідність поняття синтагми обумовлена прагматичним значенням цієї мовленнєвої одиниці;

- «речення, текст і взагалі мовлення складаються із синтагм і сприймаються на рівні синтагм» (Філатова, 2011: 59).

У сучасному мовознавстві виокремлюють два значення синтагми: 1) «сполучення або злиття двох суміжних мовних одиниць будь-якого рівня, розташованих у певній лінійній послідовності в мовному потоці»; 2) «ритмо-інтонаційна єдність, мовленнєвий такт, що складається з одного чи кількох слів, об'єднаних у смислового та інтонаційному відношенні» (Українська мова, 2000: 544–545).

Мета статті виявити синтаксичну природу функційно-комунікативного впливу порядку слів у реченнях на синтагматичне членування простих речень в українській мові.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зв'язок закономірностей порядку слів у реченнях слов'янських мов із синтагматичним членуванням довів О. С. Мельничук. За визначенням мовознавця, синтагма – «інтонаційно-смисловий комплекс у складі речення чи ширшого тексту» (Мельничук, 1966: 435).

О. С. Мельничук розрізняє синтагми за ступенем членування на синтагми першого ступеня членування щодо наявного чи уявного контексту, другого ступеня членування, третього ступеня членування і т. д. (Мельничук, 1966: 256). Наприклад, *Стародавня Ольвія // давно // їх цікавила обох, /// давно // їм хочеться досліджувати, / розкопувати її, // занесену пісками* (Олесь Гончар). У цьому реченні, за О. С. Мельничуком, виокремлюються дві синтагми першого ступеня членування. Кожна із двох синтагм розпадається на синтагми другого ступеня членування. Синтагми, які виділяються на

одному ступені членування в межах єдиної синтагми попереднього ступеня, є співвідносними синтагмами (Мельничук, 1966: 256). Співвідносними у другій синтагмі третього ступеня членування є «*їм хочеться досліджувати*» та «*розкопувати її*»; «*розкопувати її*» та «*занесену пісками*».

Залежно від характеру взаємних стосунків, у які вступають співвідносні синтагми, зазначає О. С. Мельничук, виділять однорідні (самостійні) і зв'язані синтагми (Мельничук, 1966: 260). У наведеному прикладі однорідними є такі синтагми: «*їм хочеться досліджувати*» та «*розкопувати її*»; зв'язані – «*розкопувати її*» та «*занесену пісками*».

О. С. Мельничук опрацював опозицію внутрішньосинтаксичного і зовнішньосинтаксичного членування речення, осмислив теорію порядку слів на інтонаційному, синтагматичному рівнях і запропонував аналіз реченнєвої структури з урахуванням реалізованих ним ситуативних завдань.

Відтак порядок слів як носіїв різної смислової ваги в реченні розглядали в межах синтагматичного членування реченнєвої структури. Простежмо, як порядок слів у реченні впливає на синтагматичне членування.

Порівняймо прості непоширені речення з прямим порядком слів та такі ж речення з інверсійним порядком слів: 1) *Сонце¹ / грає²* (Т. Шевч.) (1 – іменна однокомпонентна синтагма на позначення суб'єкта дії; 2 – дієслівна однокомпонентна синтагма на позначення дії); 2) *Ніч¹ / – мов криниця без dna²* (М. Рильськ.) (1 – іменна однокомпонентна синтагма на позначення суб'єкта дії; 2 – іменна двокомпонентна синтагма на позначення описової назви); 3) *Задріжжали¹ / ниви²* (Б. Леп.) (1 – дієслівна однокомпонентна синтагма на позначення дії; 2 – іменна однокомпонентна синтагма на позначення суб'єкта дії). Перше і друге речення мають таку структуру – S / P, третє – P / S. Порядок слів спричиняє стилістичні маркування інверсійної синтагми: у третьому реченні дієслівна синтагма маркує дію. Зауважимо, що модифікація другого речення на *(Мов) криниця без dna¹ / – (мов) ніч²* змінить синтаксичне значення синтагм, але порядок слів буде прямим, оскільки йдеться про рівні за граматичним вираженням компоненти.

О. С. Мельничук зазначає, що «прості синтагми, які складаються з підмета й присудка, в сучасних слов'янських мовах здебільшого бувають двоскладними, тобто являють собою потенціальну синтагматичну єдність, утворену з двох потенціальних зв'язаних синтагм» (Мельничук, 1966: 298). Водночас, слушно зауважує мовозна-

вещь, прості синтагми, що утворені з підмета й присудка, можуть бути односкладними за умови позначення єдиного складного уявлення про факт або явище, що сприймається неподільно та співвідноситься з певним моментом дійсності (Мельничук, 1966: 298): *Сяду за діло, ... стану гадати* (П. Грабов.).

Розгляньмо прості поширені речення з прямим порядком слів: 1) *Лікар¹ / порадиє гідпочити²* (Ю. Збанацьк.) (1 – іменна однокомпонентна синтагма на позначення суб'єкта дії; 2 – дієслівна двокомпонентна синтагма з підрядним зв'язком); *Сонце¹ / залягло² / на далекій смужці дісу³* (Ю. Збанацьк.) (1 – іменна однокомпонентна синтагма на позначення суб'єкта дії; 2 – дієслівна однокомпонентна синтагма на позначення дії; 3 – іменна трикомпонентна синтагма з підрядним зв'язком на позначення місця та його ознаки). У простих поширених речення з інверсійним порядком слів стилістичне увиразнення отримують марковані інверсією синтагми: *Восени поїхає¹ / я² / у місто³* (Ю. Збанацьк.). Крім цього порядок слів спричиняє й іншу кількість синтагм: *З журбою¹ / радість² / обнялась³* (Олекс. Олесь) (за прямого порядку слів: *Радість¹ / обнялась з журбою²*).

Просте ускладнене відокремленням речення вибудовується на основі синтагматичного членування, про що ствердно сказано у монографії за загальною редакцією І. К. Білодіда «Сучасній українській літературній мові»: відокремлені члени речення описано як один із виявів синтагматичного членування (Сучасна, 1972: 483–504). Автор цього розділу О. С. Мельничук зазначає, що питання про відокремлені члени речення повністю належить до розділу про синтагматичне членування на тій підставі, що кожен відокремлений член речення виконує певну роль у його (реченнєвому) синтагматичному членуванні (Сучасна, 1972: 484). Такий зв'язок між відокремленими компонентами реченнєвої структури та синтагмою має спільним знаменником інтонаційно-сміслові засоби, відносну самостійність у синтаксичній номінації (Яцук, 2013: 35).

Синтагми, утворені з відокремлених членів речення, становлять окремі одиниці поряд із тими синтагмами, які представлені предикативним центром або групою підмета чи групою присудка (Мельничук, 1966: 265): *А ліс / скрипів, / у льоду закутий* (Л. Костенко). Позиція відокремленого атрибутивного компонента перед означуванням словом не становить окремої синтагми: *Оновитий тущєю стел / дихав / пахощами трав* (А. Панчен.).

Синтагматична природа напівпредикативних ад'єктивних конструкцій різноманітна, такі відокрем-

лені звороти можуть бути основною, вихідною або додатковою синтагмою щодо співвідносних синтагм. Проте найчастіше ад'єктивні комплекси виступають однорідною синтагмою у стосунку до основної предикативної частини речення (Тесліцька, 2013: 153).

Що ж до інших відокремлених компонентів у структурі речення, вони теж становлять окрему синтагму, що виражає додаткове значення до означуваного слова (додаток) або однорідність до основної предикативності (йдеться про напівпредикативні конструкції).

Речення з однорідними членами речення, як зазначає С. Г. Алексеєва, утворюють семантичну цілісність завдяки функціональній тотожності, тобто однорідні синтагми спираються на сурядні зв'язки і відношення однорідних членів речення, небінарні за будовою, є сполучниковими або безсполучниковими поєднаннями слів (Алексеєва, 2009: 183): *Схід / червоніє, / розжесвірюється* (О. Гончар); *Митець / думає / не тільки розумом, / а й серцем* (О. Довжен.). Позиція однорідних синтагм за безсполучникового зв'язку, як правило, не визначається семантико-стилістичним чи комунікативним маркуванням, а ось за умови протиставно-зіставних відношень маркується (порівняймо речення: *Митець / думає / не тільки розумом, / а й серцем* й *Митець / думає / не тільки серцем, / а й розумом*).

Окремим специфічним різновидом синтагм є вставні синтагми, які здебільшого збігаються з вставними словами і реченнями. З позицій синтагматичного членування вставні синтагми становлять автономні синтагматичні комплекси, що вклинюються, як правило, у зв'язані синтагми або, рідше, в середину простих синтагм, виразно виділяючись своєю пониженою інтонацією (Сучасна, 1972: 443).

Позиція вставної синтагми визначається комунікативною інтенцією – «антропологічною лінгвістичною категорією, що репрезентує інтенційні потреби мовця за допомогою мовних засобів різних рівнів... це поняття виражає мовленнєвий намір, має філософське підґрунтя, передає цільові настанови спілкувальників» (Шабат-Савка, 2015). Здебільшого, вставні синтагми є носіями таких значень комунікативної інтенції, як упевненість чи невпевненість, емоційна оцінка, вказують на джерело інформації, активізують увагу співрозмовника, сприяють зв'язку між думками, способу оформлення думок: *Ніжність, / наприклад, / опи-*

сати математично не можна (В. Собко) – вставна синтагма сприяє способу оформлення думки. Позиційне значення вставного компонента, зумовлене ще й синтагматичним наголосом, слугує стилістичному увиразненню: *Чужа душа¹ / – то, / кажуть², / темний ліс³* (Л. Кост.) (вказівка синтагми, представленої вставним словом, на джерело інформації семантично увиразнює третю синтагму, порівн.: *Кажуть¹, / чужа душа² – то темний ліс³*).

Висновки. Проаналізувавши мовознавчі розвідки з питань синтагматичного членування речення та виявивши шляхом прикладного аналізу ілюстративного матеріалу простих речень української мови функційно-комунікативний вплив закономірностей порядку слів у реченні, можемо зробити такі висновки:

- порядок слів у реченні впливає на кількість синтагм у реченні та їх синтаксичне значення; спричиняє стилістичне маркування інверсійної синтагми;
- односкладні речення зі складеним присудком на позначення складного уявлення про факт або явище, що сприймається неподільно та співвідноситься з певним моментом дійсності, становлять односкладну синтагму;
- відокремлені напівпредикативні субстантивні, ад'єктивні, апозитивні та означальні компоненти речення становлять самостійну синтагму, що співвідноситься з основною, вихідною або додатковою синтагмою, виступають однорідною синтагмою щодо предикативного компонента речення; лише атрибутивний відокремлений компонент позиційно зумовлений на самостійність/несамостійність у синтагматичному членуванні;
- однорідні синтагми зумовлені позиційністю за умови встановлення між ними зіставно-протиставних синтаксичних відношень;
- синтагми, представлені вставними компонентами, можуть маркувати інші, сусідні, синтагми;
- і синтагма, і порядок слів у реченні зумовлені інтонаційно-сисловою функцією у мовленні та комунікативною інтенцією.

Перспективи подальших досліджень. Убачаємо важливість стилістичного виявлення та опису функцій інверсійних синтагм у всебічному вивченні питання зв'язку порядку слів у реченні та синтагматичного членування. Крім цього, окреслене питання потребує прикладного аналізу складних реченневих конструкцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеєва С. Г. Сурядність у системі синтагматичних і парадигматичних відношень. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови: Збірник наукових праць / відп. редактор М. Я. Площ. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. Випуск 5. С. 182–184.

2. Мельничук О. С. Розвиток структури слов'янського речення. Київ : Наукова думка, 1966. 324 с.
3. Соссюр Фердинанд де. Курс общей лингвистики / ред. Ш. Балли и А. Сеше; пер. с франц. А. Сухотина; Де Мауро Т. Биографические и критические заметки о Ф. де Соссюре; Примечание / пер. с франц. С. В. Чистяковой; под общ. ред. М. Э. Рут. Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 1999. 432 с.
4. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис / за заг. ред. акад. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1972. 515 с.
5. Тесліцька Г. Синтагматичне членування речень із напівпредикативними ад'єктивними комплексами. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2013. Випуск 661–662. Слов'янська філологія. С. 150 – 153.
6. Турко О. Порядок слів у реченні української мови як наскрізне синтаксичне поняття. *Актуальні проблеми синтаксису: сучасний стан і перспективи дослідження* : матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 110-річчю від дня народження проф. Іларіона Слинька (Чернівці, 16–17 червня 2022 р.) / за ред. С. Т. Шабат-Савки. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. С. 208–209.
7. Українська мова. Енциклопедія / ред. кол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін. Київ : Укр. енциклопедія імені М.П. Бажана, 2000. 752 с.
8. Філатова О. Реальна одиниця породження й сприймання мовлення, її граматичні та змістовні ознаки і функції. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць / Донецький нац. ун-т; наук. ред. А. П. Загнітко. Донецьк : ДонПУ, 2011. Вип. 22. С. 56–62.
9. Шабат-Савка С. Т. Комунікативна інтенція як міжрівнева лінгвістична категорія. *Мовознавчий вісник* : зб. наук. праць. 2015. № 20. URL: <https://ling-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/853>.
10. Яцук О. Речення з напівпредикативними апозитивними одиницями в українській прозі кінця XX – початку XXI століть : монографія. Тернопіль : ТНПУ, 2013. 197 с.

REFERENCES

1. Alekseieva S. H. Suriadnist u systemi syntahmatychnykh i paradyhmatychnykh vidnoshen [Coherence in the system of syntagmatic and paradigmatic relations]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*. Serii 10. Problemy hramatyky i leksykolohii ukrainskoi movy: Zbirnyk naukovykh prats / vidp. redaktor M. Ya. Pliushch. Kyiv : NPU imeni M. P. Drahomanova, 2009, Nr 5, pp. 182–184 [in Ukrainian].
2. Melnychuk O. S. Rozvytok struktury slovianskoho rechennia [The development of the structure of the Slavic sentence]. Kyiv : Naukova dumka, 1966. 324 p. [in Ukrainian].
3. Sossyur Ferdinand de. Kurs obschey lingvistiki [The course of general linguistics] / red. Sh. Balli i A. Seshe; per. s frants. A. Suhotina; De Mauro T. Biograficheskie i kriticheskie zametki o F. de Sossyure; Primechanie / per. s frants. S. V. Chistyakovoy; pod. obsch. red. M. E. Rut. Ekaterinburg: Izd-vo Ural. un-ta, 1999. 432 p. [in Russian].
4. Suchasna ukrainska literaturna mova. Syntaksys [Modern Ukrainian literary language. Syntax] / za zah. red. akad. I. K. Bilodida. Kyiv: Naukova dumka, 1972. 515 p. [in Ukrainian].
5. Teslitska H. Syntahmatyчне chlenuvannia rechen iz napivpredykatyvnyimi adiektyvnymy kompleksamy [Syntagmatic division sentences with adjectival semi-predicative complexes]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Slovianska filolohiia*. 2013, Nr 661–662, pp. 150–153. [in Ukrainian].
6. Turko O. Poriadok sliv u rechenni ukrainskoi movy yak naskrizne syntaksychnе poniattia [The order of words in the sentence of the Ukrainian language as a pervasive syntactic notion]. *Aktualni problemy syntaksysu: suchasnyi stan i perspektyvy doslidzhennia: materialy Mizhnarodnoi naukovoї konferentsii, prysviachenoї 110-richchiu vid dnia narodzhennia prof. Ilariona Slynka (Chernivtsi, 16–17 chervnia 2022 r.) / za red. S. T. Shabat-Savky. Chernivtsi : Chernivets. nats. un-t im. Yu. Fedkovycha, 2022. Pp. 208–209. [in Ukrainian].*
7. Ukrainska mova [Ukrainian language]. Entsyklopediia / red. kol.: V. M. Rusanivskiyi, O. O. Taranenko (spivholovy), M. P. Ziabliuk ta in. Kyiv : Ukr. entsyklopediia imeni M.P. Bazhana, 2000. 752 p. [in Ukrainian].
8. Filatova O. Realna odynytisia porodzhennia y sprymannia movlennia, yii hramatychni ta zmistovni oznaky i funktsii [Real unit of speech generation and perception, its grammatical properties and functions]. *Linhvistychni studii*: zb. nauk. prats / Donetskyi nats. un-t; nauk. red. A. P. Zahnitko. Donetsk : DonNU, 2011, Nr 22, pp. 56–62 [in Ukrainian].
9. Shabat-Savka S. T. Komunikatyvna intentsiia yak mizhrivneva linhvistychna katehoriia [ommunicative intention as an interlevel linguistic category]. *Movoznavchyi visnyk*: zb. nauk. prats, 2015, Nr 20. URL: <https://ling-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/853> [in Ukrainian].
10. Yatsuk O. Rechennia z napivpredykatyvnyimi apozytyvnymy odynytisiamy v ukrainskii prozi kintsia XX – pochatku XXI stolit [Sentences with semipredycatyvnymy apozytyvnymy units in Ukrainian prose of end the XX - to beginning of the XXI ages]: monohrafiia. Ternopil : TNPU, 2013. 197 p. [in Ukrainian].